

Zaterdag 30 september 1916 – ochtendeditie

Nederlandse Vereniging voor Geel.

De vereniging in het belang van lijdende Nederlanders, verpleegd te Geel, heeft gisteren te Amsterdam onder leiding van ds. E. J. K. van Dissel haar jaarvergadering gehouden.

De geneesheer-directeur van de kolonie Dr. F. Meeus, die aanvankelijk de vergadering had willen bijwonen, heeft tenslotte van het Duitse gouvernement geen pas kunnen krijgen.

Aan het jaarverslag ontlene wij de mededeling van de voorzitter, dat al kon deze tengevolge van de oorlogsomstandigheden Geel slechts enkele dagen bezoeken, hij toch met alle vrijmoedigheid gerust kan stellen aangaande de toestand daar. Er waren geen klachten over de Duitse bezetting noch over gebrek aan voldoende levensmiddelen. Men berustte in de onvermijdelijke omstandigheden, gesteund en opgewekt door de hoop op blijere dagen na de oorlog.

De gezondheidstoestand van de patiënten is bevredigend. Met grote dankbaarheid maakt het verslag melding van de hernieuwde gift van de Belgische regering, groot 800 frank en van de bijdragen van de Nederlandse regering ten behoeve van de armlastigen.

De uitgaven zijn door de oorlog zeer geklommen, zodat het bestuur een beroep doet op vele nieuwe leden.

Aan het slot maakt de voorzitter melding van het feit, dat hij, met het oog op zijn hoge leeftijd – 88 jaar – die hem een geregeld bezoek aan Geel onmogelijk maakt, om een opvolger heeft verzocht. In de buitengewone algemene vergadering te Utrecht op 13 juli jl.

gehouden, is ds. F. M. Boenders als zodanig benoemd; nochtans is de voorzitter bereid zijn opvolger nog zoveel mogelijk ter zijde te staan.

Na afdoening van enkele huishoudelijke aangelegenheden, waarbij prof. dr. P. J. Muller, te Voorburg, en ds. N. Jolles te Vught als bestuursleden herkozen werden, deed de voorzitter enige grepen uit de geschiedenis van de kolonie te Geel en de vereniging.

Belgische kinderen.

De Belgische kinderen, die ruim 6 weken op het landgoed Klarenbeek te Arnhem hebben doorgebracht, keren heden naar België terug. Op 3 oktober zullen een aantal andere landgenootjes op hun beurt een kuur op het landgoed ondergaan.

De ongeveer 750 Belgische kinderen die door het comité Santé de l'Enfance in de gelegenheid zijn gesteld, een maand hier te lande door te brengen, keren hedenmorgen uit 's Gravenhage naar België terug.

Zaterdag 30 september 1916 – avondeditie

Uit de Vlaamse Beweging.

Van onze medewerker:

Een van de eerste gevolgen van het optreden van de groep der "actieve" flaminganten, die de vervlaamsing van de Gentse hogeschool uit de handen van de Duitsers aanvaardden, is het diskrediet dat zij werpen op de Vlaamse Beweging zelf. Het zal niemand verwonderen dat in Belgische kringen, die gedurende deze oorlog, uit geest van rechtvaardigheid en vaderlandsliefde, te winnen waren ten gunste van de Vlaamse rechten, nu ontstemming gaat

heersen. Het zal nu de taal zijn der “loyale” Vlaamsgezinden om die verbittering weg te helpen en weer goed te maken wat door anderen kan verkorven zijn.

Zij zullen zich ook, zoals ik reeds vernomen heb, schrap te zetten hebben tegen een zekere reactie, welke niet kon uitblijven, na de daad gesteld door de vooruitstrevenden in het bezette gebied. Ik spreek hier niet van een reactie die merkbaar is in België zelf, wel van wat daarbuiten geschiedt.

Er bestaat een geringe groep van zelfgenoegzame Belgen, die alle vaderlandsliefde in pacht willen hebben en aan allen, zelfs aan de ministers, de les in de politiek willen voorlezen. Het is dezelfde groep van Frans schrijvende publicisten, die geweldig geageerd hebben voor uitbreiding van het Belgisch grondgebied na de oorlog en niet schroomden om de idee van annexatie op te werpen. Officiële afkeuringen van allerlei aard hebben hun ongewenste ijver niet kunnen bekoelen. Zij gaan voort zich aan te stellen als de enige redders van het vaderland en beelden zich net zoveel in als de vlieg bij de koets van Lafontaine. Ook in dit geval weer laten zij zich niet onbetuigd. Ze zijn wel voor een Vlaamse hogeschool, maar nu de vervlaamsing van de Gentse universiteit doorgevoerd wordt door de bezettende macht, wordt voor hen de vervlaamsing van die universiteit in de toekomst een onding, en zij komen met het denkbeeld voor de dag, na de oorlog, een nieuwe Vlaamse universiteit te stichten te Antwerpen.

De beruchte groep, die gelukkig volstrekt geen officieuze connecties heeft, durft zelf niet rechtstreeks de nieuwe idee voorstellen.

De idee werd eerst opgeworpen door een “vriend van de bondgenoten, die lange tijd in België vertoefde”, en die erover sprak aan de redacteur van de te Parijs verschijnende “L’Oeuvre”, Louis

Bacqué, die er, in zijn nr. van 24 augustus, over zegt dat het werk der Duitsers te Gent slechts zolang zal bestaan als de overweldiging duurt, maar dat het nodig is dat de Vlaamse hogeschool, die België zelf zal in te richten hebben, niet beschouwd zou worden als een voortzetting van de tijdelijke Duitse hogeschool en dat men alle twijfel zal moeten wegruimen door de nieuwe Vlaamse hogeschool in een andere stad, bv. Antwerpen, op te richten.

De heer Leo van Goethem gaf over dit plan een uitvoerige uiteenzetting in het nr. van 18 september van zijn Parijse krant Het Vaderland.

De XXe Siècle van 18 september heeft de nieuwe plannen in ruimere kring bekend gemaakt. De redenen, die voor het oprichten van de Vlaamse hogeschool te Antwerpen pleiten, naar het oordeel van de heer van Goethem, zijn dubbelzinnig en suggestief. Hij wil niet weten van een trapsgewijze vervlaamsing der Gentse hogeschool. Hij eist een hogeschool, die opgericht wordt uit één stuk.

Daardoor geeft hij het bewijs dat hij niets weet van de strijd der Vlamingen voor een eigen hogeschool. De Vlaamse Hogeschoolcommissie – die een uiting is van de Nederlandse congressen, en niet te verwarren is met de kersverse Hogeschoolbond – heeft in een zeer beredeneerd verslag duidelijk te kennen gegeven waarom de Vlamingen niet willen horen van een geheel nieuwe hogeschool, die tientallen van jaren zou nodig hebben om geheel uitgerust te zijn, en waarom zij menen recht te hebben op de vervlaamsing van één van de twee bestaande rijksuniversiteiten.

Het is evenwel pikant na te gaan welke motieven de heer van Goethem laat gelden ten gunste van Antwerpen als Vlaamse universiteitsstad. Antwerpen is meer dan Gent een stad met een Vlaamse ziel en een Vlaams leven; het bedrijvige Antwerpen is een

geschikt milieu voor de studie in de ingenieursvakken; voor de studie in de geneeskunde biedt deze stad de best gevulde klinieken en de grootste gasthuizen aan; voor de filologie is de wereldstad een uitverkoren en praktisch studieveld; de studenten in de rechten vinden er steeds gelegenheid tot verder ontwikkelen van hun praktische kennis; de professoren in de geschiedkunde zullen er veel te onderzoeken vinden en de professor in de kunstgeschiedenis zal zijn taak aldaar vergemakkelijkt zien door de aanwezigheid van een rijk museum; en zelfs de wijsbegeerte zal er beter thuis horen dan te Gent; de reden van dit laatste mogen wij helaas niet vernemen. Het plan wordt van die kant uit met zoveel warmte en zulk een ongeschikte argumentatie bepleit, dat de loyale flaminganten op hun hoede moeten zijn; het gevaar is niet denkbeeldig dat de heetgebakerden onder de Belgen, die tegen het aanvaarden van de vervlaamsing der Gentse hogeschool, zoals die in deze omstandigheden door de Duitsers aangeboden wordt, willen ingaan, het kind met het badwater wegwerpen.

De Belgische Standaard, het orgaan van de Vlamingen onmiddellijk bij het front verschijnend, heeft reeds een kranig protest uitgesproken tegen de nieuwe opkomende idee, in zijn nr. van 31 augustus II.

Zijn eis is: "In België waren twee Belgische staatshogescholen, een te Luik, een andere te Gent. In beide werd uitsluitend in het Frans gedoceerd. In België zijn twee rassen: het Waalse en het Vlaamse. Er bestaat een Frans-Belgische hogeschool te Luik, we willen de Gentse voor Vlaanderen. Geen nieuwe te Antwerpen. Het ware immers verloren geld, meer krakeel en enkel schijnvoldoening aan de Vlamingen geschonken."

Het Belgisch Dagblad, verschijnende te 's Gravenhage, nr. van 25 september, noemt de voorstellen uit Frankrijk: "Voorbarige plannen" en schrijft:

"Daar wij aanhangers zijn van meer dan één hogeschool voor de 4.500.000 Vlamingen van België, zijn we niet gekant tegen een tweede Vlaamse hogeschool in Antwerpen, doch men vergeet, dat de Vlamingen eerst gelijkheid vragen en reeds vroeger, voor de oorlog, hun wil hebben laten kennen.

Overigens zijn nu plannen als die van Het Vaderland van Parijs voorbarig. Onze gevangene Vlaamse landgenoten zullen vooral te beslissen hebben. Dit is niet mogelijk, zolang België niet vrij is. Intussen is het voor ons, uitgeweken Belgen, plicht ons te schikken naar de gedenkwaardige woorden van onze koning, die ons allen aanzette enkel aan de bevrijding van het vaderland te denken."

Dit zijn stemmen van Vlamingen, wiens onkreukbare trouw aan België en de Belgische regering niet kan verdacht worden. De regering, die uit al haar kracht de godsvrede wil onderhouden, zal denkelijk eens te meer tegen de ophitsers uit Frankrijk moeten optreden, en het valt niet te betwijfelen dat de "loyale" Vlaamsgezinden bij machte zullen zijn om deze opkomende reactie reeds bij haar aanvang dood te drukken. Maar hun taak is hun zeker niet gemakkelijk gemaakt door het ijveren van de groep der actieve flaminganten in een richting die parallel loopt met het Duitse belang.

Naar de Toorts verneemt, is het manifest voor de vervlaamsing der Gentse hogeschool thans ook getekend door Stijn Strevels, Lode Bakelmans en Hubert Melis, stadssecretaris van Antwerpen.

De in- en overgangsexamens aan de Vlaamse hogeschool – schrijft hetzelfde blad – zullen beginnen op 16 oktober. De plechtige opening is voorlopig vastgesteld op 24 oktober.

Zondag 17 september had te Antwerpen een grote vergadering plaats in de feestzaal van het Koninklijk Atheneum, ten voordele van de Gentse hogeschool. Ze was ingericht door de Hogeschoolbond, het Nationaal Vlaams Studentenverbond, de Katholieke Hoogstudentenbond en de Vlaamse Kring. Voor een duizendtal aanwezigen voerden de heren mr. A. van Rooy, volksvertegenwoordiger, mr. A. Henderickx en mr. E. Wildiers het woord. Op het volksbetoog, zich aansluitend bij het manifest van de Hogeschoolbond, dat daar voor de eerste maal ter ondertekening werd aangeboden, kwamen bij de 400 handtekeningen van meerderjarigen. De professoren aan de Gentse hogeschool dr. A. Claus, de Keersmaecker en Van Rooy werden hartstochtelijk toegejuicht. Op 1 oktober heeft waarschijnlijk een dergelijke vergadering te Brussel plaats.